

30.9.2008

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Asia: Arvopaperimarkkinalain uudistamista koskeva arviomuistio

Viite: Lausuntopyyntö /VM130:00/2007

LAUSUNNON RAJAUS

Helsingin käräjäoikeus on rajannut lausuntonsa vain niihin seikkoihin ja kysymyksiin, jotka koskevat tuomioistuintoimintaa. Käräjäoikeus ei ole ottanut kantaa siihen, miten arvopaperimarkkinalakia tai muita siihen liittyviä lakeja tulisi muuttaa siltä osin kuin on kysymys siitä, miten markkinat toimivat tai miten niiden pitäisi toimia. Käräjäoikeus korostaa markkinoiden toimivuuden lisäksi sijoittajien suojaa ja oikeusvarmuutta.

YLEISTÄ

Käräjäoikeus pitää tärkeänä, että säännökset ovat selkeitä eivätkä sisällä liian tulkinnanvaraisia määritteitä. Johdonmukaisen säädöshierarkian aikaansaaminen on lain soveltamisen kannalta tärkeää. Myös Rahoitustarkastuksen ohjeiden tulee olla selkeitä ja toiminta nopeata. Oikeusturvan toteutumisen kannalta on huolestuttavaa, että käräjäoikeudessa käsiteltävät asiat ovat jo vireille tullessaan hyvin vanhoja. Käsittelyn kesto Rahoitustarkastuksessa, esitutkinnassa ja syyteharkinnassa on liian pitkä, mistä on haittaa asianosaisten esittämän todistelun saatavuudelle ja varmuudelle. Toiminnan tehostaminen on tältä osin tarpeen. Myös itsesääntelyn tehostaminen ja sanktioiden tehokas valvonta ovat omiaan edistämään arvopaperimarkkinoiden asianmukaiselle toimivuudelle asetettuja tavoitteita.

VASTAUKSET ARVIOMUISTION KYSYMYKSIIN

Kysymys 1 Esitetyt tavoitteet ja reunaehdot ovat hyväksyttäviä. Uudistuksessa tulisi painottaa sijoittajansuojaa ja luottamusta markkinoiden puolueettomuuteen sekä valvonnan ja seurannan tehostamista.

Kysymys 2 ja 3 Yleinen tavoitesäännös ja yleiset periaatteet voidaan kirjata lakiin. Direktiiveistä lainatut tavoitteet ovat hyväksyttäviä, mutta ne eivät välttämättä "aukene" kansalaisille. Yleiset periaatteet vaativat jatkotyöstöä: esim. hyvä arvopaperimarkkinatapa ei selity sillä, että velvoitetaan noudattamaan hyvää markkinatapaa ilman määritystä, mitä se on.

Kysymys 4	Käräjäoikeus yhtyy käsitykseen, että sääntelyhierarkia on vaikeaselkoinen. Sitä tulisi selkeyttää. Selkeä hierarkian kuvaaminen palvelisi tavoitetta. Itsesääntelyn mahdollistavat säännökset ovat tarpeen ja niitä tulee kehittää.
Kysymys 5	Rahoitustarkastuksen rooli on tärkeä ja sitä tulee kehittää ja toimintaa tehostaa. Käräjäoikeuden kannalta on tärkeää, että käräjäoikeuteen saapuvat asiat käsitellään Rahoitustarkastuksessa, esitutkinnassa ja syyteharkinnassa mahdollisimman joutuisasti. Asian pitkä kokonaiskäsittelyaika vaikeuttaa asian ratkaisemista käräjäoikeudessa ja siten myös vaarantaa asianosaisten oikeusturvan toteutumisen.
Kysymys 6	Arviomuistiossa esitetty lain jaottelu vaikuttaa selkeältä. Rangaistussäännökset voitaisiin ehkä siirtää kokonaan rikoslakiin.
Kysymys 7	Käräjäoikeus yhtyy jaksossa 4.6.2. esitettyyn arvioon.
Kysymys 8	Arvopaperimarkkinalain oikeussuojasäännökset eivät nykyisellään ole riittävän selkeät. Niitä tulisi jatkovalmistelussa kehittää ja selkeyttää. Arviomuistiossa esitetään, että arvopaperimarkkinalakiin perustuvat riita-asiat käsiteltäisiin Helsingin käräjäoikeudessa. Käräjäoikeus toteaa, ettei kyseisiä asioita ole lukumääräisesti paljon. Ne ovat kuitenkin usein varsin laajoja ja vaativat sen vuoksi vahvennetun, kolmen tuomarin kokoonpanon. Riita-asioiden osalta käsittelyä hankaloittaa se, että kansalainen myös näissä asioissa on oikeutettu itse ajamaan asiaansa ja tällöin haastehakemus voi olla varsin sekava ja laaja. Asioiden valmisteluistunnot ja pääkäsittely kestävät käräjäoikeudessa useista päivistä kuukausiin. Rikosasioissa tilanne on jutun keston kannalta sama. Käsittelyä niiden osalta kuitenkin helpottaa se, että yleensä syytetä ajaa syyttäjä. Mikäli arvopaperimarkkinalakia koskevat riidat keskitettäisiin käsiteltäviksi Helsingin käräjäoikeudessa, minkä ratkaisun käräjäoikeus hyväksyy, tulee niiden edellyttämä resurssitarve ottaa huomioon.
Kysymys 9 -12	Ei lausuttavaa.
Kysymys 13	Markkinoiden väärinkäyttöä koskeva sääntely on syntyneen oikeuskäytännön myötä saamassa vakiintuvaa tulkintaa. Säännösten selkiinnyttäminen olisi kuitenkin edelleen suotavaa.
Kysymys 14	Ei lausuttavaa muutoin kuin siltä osin, että jatkokehittämisessä tulisi kiinnittää huomiota määritteiden täsmällisyyteen vrt. päätöksenteon ”ripeys” ja osakkeenomistajien ”kokonaisedun” huomioon ottaminen.
Kysymys 15	Käräjäoikeus yhtyy jaksossa 5.7.2. esitettyyn arvioon ja pitää perusteltuna sitä, että OptL:n säännösten yhdistämistä AML:n sääntelyyn selvitetään ja jatkovalmistellaan.
Kysymys 16	Arvopaperimarkkinoihin kohdistuvien rikosten suojeltavia etuja tai asianosaiskelpoisuutta ei tarvinne muuttaa. AML 8 luvun säännökset eivät nykyisellään ole selkeät ja johdonmukaiset. Viitaus tiedottamisrikokseen puuttuu. Lisäksi olisi tarpeen rikoslaissa säätää törkeästä tiedottamisrikoksesta. AML:ssa olevat rikokset vanhenevat kahdessa vuodessa ja ehkä siitä syystä näitä juttuja ei ole tullut käräjäoikeuteen.

Seuraamussäännösten johdonmukaistaminen olisi tarpeellista.

Käräjäoikeuden lausunnon on valmistellut kärjätuomari Ulla Lahtinen.

.

Laamanni

Eero Takkunen